

ких витрат, економлячи, насамперед, на витратах природоохоронного спрямування.

Економія енергетичних ресурсів, незважаючи на їхнє виняткове стратегічно-політичне і економічне значення, на жаль, не набула особливо значення в системі державного і місцевого управління. Заходи, що здійснюються у цьому напрямку, переважно, є безсистемними та малоефективними. Не проводяться у повній мірі навіть інформаційно-пропагандистські і рекламні заходи з проблем економії енергетичних ресурсів, які не потребують значних витрат, хоча могли б дати чималий економічний та морально-психологічний ефект, базуючись на здоровому патріотизмі українських громадян, котрі не хочуть повернення до командно-адміністративної системи управління, тотального контролю і переслідувань за їхні політичні переконання, свободу висловлювань.

За екологічний облік, звітність, аудит та аналіз, на наш погляд, мають відповідати керівники усіх функціонуючих суб'єктів господарювання і їхніх структурних підрозділів, голови сільських та селищних Рад, мери міст, голови районних і обласних державних адміністрацій. Проблема тільки полягає у розподілі повноважень між ними та у достатньому фінансуванні обліково-звітних, аудиторських та аналітичних робіт.

Таким чином, облік розглядається як вагомий інструмент в захисті глобальної екологічної системи, що перебуває у затяжній кризі та потребує принципово нових підходів у напрямку її захисту і забезпечення стійкості перед потенційно новими світовими викликами та загрозами.

УДК 657:330.1

І.М. ДИНЬКО, *здобувач,
кафедра обліку та аудиту,
Луцький національний технічний університет*

ПРИРОДА ПРИБУТКУ

Основним методологічним питанням, що визначає правила ведення бухгалтерського обліку та звітності в усіх організаціях

(крім бюджетних і громадських організацій, не націлених на самозбагачення), є економічна сутність прибутку, її природа.

У відповідності до міжнародних правил, до складу прибутку можна включати майже усі суми, що збільшують власні кошти (за винятком збільшення капіталу за рахунок засновників): виборг від продажу продукції (робіт, послуг), державну допомогу, безоплатне отримання коштів (дарування), законне чи незаконне привласнення чужих коштів і т. д.

Такий споживацький підхід до прибутку анітрохи не пояснює (не розкриває) його економічну сутність. Об'єктивна природа прибутку полягає у тому, що прибуток - це реальне збільшення економічного багатства країни, що досягається в результаті праці працівників реальної економіки. Первісною основою цього багатства є природа. Люди з природи беруть це багатство безкоштовно, в основному, в якості засобів виробництва (сировини), витрачаючи свою працю. Витрачена праця, оцінена у грошовому виразі, отримала назву доданої вартості. Усій сумі доданої вартості в економіці відповідає вартість споживчих товарів для населення. Частина цієї продукції, а отже, доданої вартості використовується реальною економікою. Інша частина споживчих товарів, використовується невиробничою сферою суспільства. Така частина продається населенню цієї сфери, а виручка від її продажу повертається у реальну економіку у формі прибутку окремих підприємств. За рахунок цього прибутку підприємства надалі розширюють своє виробництво і, таким чином, збагачуються. Одночасно в цілому збагачується держава. Отже, якби не було невиробничої сфери суспільства, то нікому було б продавати продукцію, а підприємства б не отримували прибутку. Проте це абсолютно нереально. Будь-яка держава повинна хоча б утримувати уряд, армію і т. д. Державні витрати при цьому, безумовно, покриваються за рахунок тієї частини продукції суспільства, яка представляє прибуток реальної економіки. Але в той же час, ці витрати держави забезпечують підприємства прибутком.

Звідси випливає, що прибуток підприємств у кінцевому рахунку формується не у мікроекономіці, а у макроекономіці і є категорією більше макроекономіки, ніж мікроекономіки. Держа-

ва через прибуток повинна регулювати найважливіші макроекономічні процеси: грошовий обіг, формування доходів і видатків державного бюджету, зовнішньоекономічні зв'язки і т. д.

Все це говорить про те, що питання визначення прибутку у бухгалтерському обліку повинні вирішуватися не шляхом голосування виключно членів Комітету МСФЗ, але й державою, виходячи з об'єктивних економічних законів формування прибутку у суспільстві на законодавчому рівні. Втім, при цьому, юридичні закони повинні відповідати вимогам об'єктивних економічних законів у суспільстві. На чолі вирішення усіх цих питань повинна стояти економічна наука.

Наступним загальнометодологічним питанням, яке потребує вирішення, - це визначення прибутку підприємства відповідно до його економічної (об'єктивної) сутності. Для цього необхідно з доходів і витрат організації прибрати усі суми, які не відносяться до сутності прибутку, тобто не викликають реальне збільшення багатства держави за період (місяць, квартал, рік).

До них відносяться: суми, безоплатно отримувані з боку або передані іншим організаціям; безповоротне виділення коштів державою (дотацій, субсидій, капітальних інвестицій із фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або бюджетів); курсові різниці (позитивні чи негативні); переоцінка засобів (дооцінка або уцінка майна) тощо.

Пропозиції насамперед торкаються оподаткованої суми прибутку у сторону зменшення. Тому основні заперечення, ймовірно, слід чекати з боку податкових органів, оскільки вони суперечать податковому законодавству. Проте, ми виходимо з тієї теорії, що прибуток підприємств формується через бюджет шляхом емісії грошей для невиробничої сфери. Ми вважаємо, що уряд коли-небудь це зрозуміє і скасує податок на прибуток. Тоді все буде простіше. Не треба буде штучно збільшувати прибуток з метою поповнення бюджету, ускладнювати міжнародні та національні стандарти з бухгалтерського обліку. На сьогодні, по суті, усі вони націлені на визначення оподаткованого прибутку. У майбутньому метою стандартів бухгалтерського обліку стане встановлення правил визначення прибутку відповідно до його економічної сутності. У таких умовах відпаде необхідність штучного збільшення або зменшення прибутку.